Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 5ης Σεπτεμβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Οδηγία 2008/48/ΕΚ – Προστασία των καταναλωτών – Καταναλωτική πίστη – Άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχεία η′ και θ′, και παράγραφος 3 – Πληροφορίες που πρέπει να αναγράφονται στη σύμβαση – Εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει την υποχρέωση να προσδιορίζεται για κάθε καταβολή ο επιμερισμός μεταξύ της αποπληρωμής του κεφαλαίου, των τόκων και των εξόδων»

Στην υπόθεση C-331/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Krajský súd v Prešove (περιφερειακό δικαστήριο Prešov, Σλοβακία) με απόφαση της 5ης Απριλίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Μαΐου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

ΤΕ

κατά

Pohotovosť s. r. o.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Toader, πρόεδρο τμήματος, A. Rosas και M. Safjan (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Pohotovosť s. r. o., εκπροσωπούμενη από τον J. Fuchs,

– η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την B. Ricziová,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον A. Tokár καθώς και από τις G. Goddin και C. Valero,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η σλοβακική.

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχεία η′ και θ′, και παράγραφος 3, της οδηγίας 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστεως και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2008, L 133, σ. 66, και διορθωτικά ΕΕ 2009, L 207, σ. 14, ΕΕ 2010, L 199, σ. 40, ΕΕ 2011, L 234, σ. 46, και ΕΕ 2015, L 36, σ. 15).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της ΤΕ και της Pohotovosť s. r. o. σχετικά με την ευθύνη της τελευταίας επειδή παρέλειψε να προσδιορίσει, στο πλαίσιο πιστωτικής σύμβασης, τον επιμερισμό κάθε περιοδικής εξόφλησης μεταξύ της απόσβεσης του κεφαλαίου, των τόκων και, κατά περίπτωση, των συμπληρωματικών επιβαρύνσεων της πίστωσης.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 9, 19, 30 και 31 της οδηγίας 2008/48 έχουν ως εξής:

«(9) Για να εξασφαλισθεί υψηλό και ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των συμφερόντων όλων των καταναλωτών της Κοινότητας και για να δημιουργηθεί γνήσια εσωτερική αγορά, χρειάζεται πλήρης εναρμόνιση. Επομένως, δεν θα πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν εθνικές διατάξεις διαφορετικές από αυτές που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία. Ωστόσο, ο περιορισμός αυτός θα πρέπει να ισχύει μόνον προκειμένου περί διατάξεων τις οποίες εναρμονίζει η παρούσα οδηγία. Όπου δεν υφίστανται τέτοιες εναρμονισμένες διατάξεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παραμείνουν ελεύθερα να διατηρούν ή να εισάγουν εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις. […]

[…]

(19) Για να μπορεί ο καταναλωτής να λαμβάνει την απόφασή του με πλήρη γνώμη των πραγμάτων, θα πρέπει να του παρέχεται, πριν από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης, επαρκές ενημερωτικό υλικό, το οποίο ο καταναλωτής να έχει τη δυνατότητα να παίρνει μαζί του και να το μελετά, για τους όρους και το κόστος της πίστωσης και για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει. […]

[…]

(30) Η παρούσα οδηγία δεν ρυθμίζει το δίκαιο των συμβάσεων που διέπει το κύρος των συμβάσεων πίστωσης. Κατά συνέπεια, σε αυτόν τον τομέα, τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν ή να εισάγουν εθνικές διατάξεις σύμφωνες προς το κοινοτικό δίκαιο. Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε κανονιστική ρύθμιση του νομικού καθεστώτος της προσφερόμενης πιστωτικής σύμβασης, ειδικότερα ως προς το πότε πρέπει να γίνεται η σχετική προσφορά και για ποια περίοδο η προσφορά δεσμεύει τον πιστωτή. Εφόσον η προσφορά αυτή γίνεται ταυτόχρονα με την παροχή των -προ της σύναψης της σύμβασης- πληροφοριών που προβλέπει η παρούσα οδηγία, θα πρέπει να γίνεται, όπως και για κάθε πρόσθετη πληροφορία που επιθυμεί να παράσχει στον καταναλωτή ο πιστωτικός φορέας, σε χωριστό έγγραφο που μπορεί να επισυνάπτεται στις τυποποιημένες ευρωπαϊκές πληροφορίες καταναλωτικής πίστης.

(31) Για να είναι σε θέση ο καταναλωτής να γνωρίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του στο πλαίσιο της σύμβασης πίστωσης, η σύμβαση θα πρέπει να περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο», έχει ως εξής:

«Η παρούσα οδηγία έχει ως σκοπό την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν τις συμβάσεις πίστωσης με τους καταναλωτές.»

5 Το άρθρο 10 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στη σύμβαση πίστωσης», ορίζει τα εξής:

«1. Οι συμβάσεις πίστωσης καταρτίζονται εγγράφως ή επί άλλου σταθερού μέσου.

Όλα τα συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουν από ένα αντίτυπο της σύμβασης πίστωσης. Το παρόν άρθρο ισχύει υπό την επιφύλαξη τυχόν εθνικών κανόνων όσον αφορά το κύρος της σύναψης συμβάσεων πίστωσης, οι οποίοι είναι σύμφωνοι προς το κοινοτικό δίκαιο.

2. Η σύμβαση πίστωσης πρέπει να προσδιορίζει, με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο:

[…]

ζ) το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο και το συνολικό ποσό που πρέπει να πληρώσει ο καταναλωτής, υπολογιζόμενο κατά τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης πίστωσης· πρέπει να αναφέρονται όλα τα τεκμήρια που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του επιτοκίου αυτού·

η) το ποσό, τον αριθμό και την περιοδικότητα των καταβολών που πρέπει να πραγματοποιηθούν από τον καταναλωτή και, κατά περίπτωση, τη σειρά με την οποία θα κατανεμηθούν οι δόσεις σε διάφορα τρέχοντα υπόλοιπα στα οποία εφαρμόζονται διαφορετικά χρεωστικά επιτόκια για τους σκοπούς της εξόφλησης·

θ) σε περίπτωση εξόφλησης του κεφαλαίου σύμβασης πίστωσης που έχει σταθερή διάρκεια, το δικαίωμα του καταναλωτή να παραλαμβάνει, κατόπιν αιτήσεως και δωρεάν, οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της σύμβασης πίστωσης, κατάσταση λογαριασμού με τη μορφή πίνακα χρεολυσίων·

Ο πίνακας χρεολυσίων περιλαμβάνει τις απαιτούμενες καταβολές καθώς και τις περιόδους και τους όρους βάσει των οποίων πρέπει να καταβάλλονται τα ποσά αυτά· ο πίνακας περιλαμβάνει ανάλυση κάθε περιοδικής εξόφλησης, ούτως ώστε να εμφαίνονται: το αποσβεσθέν κεφάλαιο, ο τόκος που υπολογίζεται βάσει του χρεωστικού επιτοκίου και, κατά περίπτωση, οι συμπληρωματικές επιβαρύνσεις· εάν το επιτόκιο δεν είναι σταθερό ή εάν οι συμπληρωματικές επιβαρύνσεις βάσει της σύμβασης πίστωσης είναι μεταβλητές, στον πίνακα χρεολυσίων επισημαίνεται με σαφή και ευσύνοπτο τρόπο ότι τα δεδομένα του πίνακα αυτού ισχύουν μόνον έως ότου επέλθει η επόμενη μεταβολή του επιτοκίου ή των συμπληρωματικών επιβαρύνσεων κατά τα οριζόμενα στη σύμβαση πίστωσης·

ι) εάν υπάρχει καταβολή εξόδων και τόκων χωρίς εξόφληση κεφαλαίου, κατάσταση των περιόδων και των όρων καταβολής τόκων και τυχόν σχετικών περιοδικών και μη περιοδικών δαπανών·

[…]

κα) εφόσον ισχύουν, άλλους συμβατικούς όρους και προϋποθέσεις·

[…]

3. Όταν εφαρμόζεται η παράγραφος 2, στοιχείο θ′, ο πιστωτικός φορέας διαθέτει στον καταναλωτή, δωρεάν και οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της σύμβασης πίστωσης, κατάσταση λογαριασμού με τη μορφή πίνακα χρεολυσίων.

4. Στην περίπτωση σύμβασης πίστωσης στο πλαίσιο της οποίας τα ποσά που καταβάλλει ο καταναλωτής δεν οδηγούν σε άμεση αντίστοιχη απόσβεση του συνολικού ποσού της πίστωσης, αλλά χρησιμοποιούνται για την ανασύσταση του κεφαλαίου κατά τις περιόδους και υπό τους όρους που προβλέπονται στη σύμβαση πίστωσης ή σε συμπληρωματική σύμβαση, οι πληροφορίες που παρέχονται πριν από τη σύναψη της σύμβασης σύμφωνα με την παράγραφο 2 περιλαμβάνουν σαφή και ευσύνοπτη δήλωση ότι αυτές οι συμβάσεις πίστωσης δεν προβλέπουν εγγύηση εξόφλησης του συνολικού ποσού της πίστωσης που αναλαμβάνεται, εκτός εάν δοθεί τέτοια εγγύηση.

[…]»

6 Το άρθρο 14 της ίδιας οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Δικαίωμα υπαναχώρησης», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο καταναλωτής διαθέτει προθεσμία δεκατεσσάρων ημερολογιακών ημερών για να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση πίστωσης χωρίς να αναφέρει τους λόγους.

Η προθεσμία αυτή υπαναχώρησης αρχίζει:

α) είτε την ημέρα σύναψης της σύμβασης πίστωσης· είτε

β) την ημέρα κατά την οποία ο καταναλωτής παραλαμβάνει τους όρους της σύμβασης και τις πληροφορίες κατά το άρθρο 10, εάν η ημέρα αυτή είναι μεταγενέστερη από την ημερομηνία στην οποία αναφέρεται το στοιχείο α) του παρόντος εδαφίου.»

7 Το άρθρο 22 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εναρμόνιση και αναγκαστικός χαρακτήρας της παρούσας οδηγίας», ορίζει τα εξής:

«1. Καθόσον η παρούσα οδηγία περιέχει εναρμονισμένες διατάξεις, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να διατηρούν ή να εισάγουν στο εθνικό τους δίκαιο διατάξεις που παρεκκλίνουν από αυτές που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία.

[…]

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν επίσης ώστε οι διατάξεις που θεσπίζουν κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας να μην καταστρατηγούνται μέσω του τρόπου διατύπωσης των συμβάσεων, ιδίως με την ενσωμάτωση αναλήψεων ή συμβάσεων πίστωσης, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, σε συμβάσεις πίστωσης ο χαρακτήρας ή ο σκοπός των οποίων θα επέτρεπε την αποφυγή της εφαρμογής της.

[…]»

8 Το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 2008/48, το οποίο αφορά τις «Τυποποιημένες ευρωπαϊκές πιστωτικές πληροφορίες», περιλαμβάνει στον τίτλο 2, που επιγράφεται «Περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών του πιστωτικού προϊόντος», καταχώριση υπό τον τίτλο «Δόσεις και, κατά περίπτωση, σειρά με την οποία θα κατανεμηθούν οι δόσεις». Στην καταχώριση αυτή αντιστοιχεί η ακόλουθη περιγραφή:

«Θα πρέπει να καταβάλετε τα εξής:

[Ποσό, αριθμός και συχνότητα των καταβολών στις οποίες θα προβεί ο καταναλωτής]

Οι τόκοι και/ή τα τέλη θα καταβληθούν ως εξής:».

Το σλοβακικό δίκαιο

9 Ο zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (νόμος 129/2010 περί συμβάσεων καταναλωτικής πίστης και λοιπών πιστώσεων και δανείων προς τους καταναλωτές και περί τροποποίησης ορισμένων άλλων νόμων) αποσκοπεί στη μεταφορά της οδηγίας 2008/48 στη σλοβακική έννομη τάξη.

10 Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νόμου αυτού, όπως ίσχυε την 1η Οκτωβρίου 2015:

«Πέραν των γενικών στοιχείων που μνημονεύονται στον αστικό κώδικα [..], η σύμβαση καταναλωτικής πίστης πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

[…]

k) το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο και το συνολικό ποσό το οποίο υποχρεούται να καταβάλει ο καταναλωτής, υπολογιζόμενα βάσει των ισχυόντων κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης καταναλωτικής πίστης στοιχείων· πρέπει να αναγράφονται όλα τα βασικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του επιτοκίου αυτού,

l) το ποσό, τον αριθμό και τη λήξη των προθεσμιών καταβολής των δόσεων για την αποπληρωμή του κεφαλαίου, των τόκων και λοιπών εξόδων και, κατά περίπτωση, τη σειρά με την οποία θα κατανεμηθούν οι δόσεις σε διάφορα τρέχοντα υπόλοιπα στα οποία εφαρμόζονται διαφορετικά χρεωστικά επιτόκια για τους σκοπούς της εξόφλησης της καταναλωτικής πίστης,

m) σε περίπτωση εξόφλησης του κεφαλαίου σύμβασης καταναλωτικής πίστης που έχει σταθερή διάρκεια, το δικαίωμα του καταναλωτή να ζητεί, δωρεάν και οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της σύμβασης πίστωσης, κατάσταση λογαριασμού με τη μορφή πίνακα χρεολυσίων που διαλαμβάνεται στην παράγραφο 5,

[…]».

11 Το άρθρο 9, παράγραφος 2, του νόμου 129/2010, όπως ισχύει από 1ης Μαΐου 2018, έχει ως εξής:

«Πέραν των γενικών στοιχείων που μνημονεύονται στον αστικό κώδικα [..], η σύμβαση καταναλωτικής πίστης πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

[…]

h) το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο και το συνολικό ποσό το οποίο υποχρεούται να καταβάλει ο καταναλωτής, υπολογιζόμενα βάσει των ισχυόντων κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης καταναλωτικής πίστης στοιχείων· πρέπει να αναγράφονται όλα τα βασικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του επιτοκίου αυτού,

i) το ποσό, τον αριθμό και την περιοδικότητα των καταβολών και, ενδεχομένως, τη σειρά με την οποία θα κατανεμηθούν οι καταβολές στα διάφορα τρέχοντα υπόλοιπα στα οποία εφαρμόζονται διαφορετικά επιτόκια καταναλωτικής πίστωσης για τους σκοπούς της εξόφλησης της καταναλωτικής πίστης,

j) σε περίπτωση απόσβεσης του κεφαλαίου σύμβασης πίστωσης που έχει σταθερή διάρκεια, το δικαίωμα του καταναλωτή να ζητεί, δωρεάν και οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της σύμβασης πίστωσης, κατάσταση λογαριασμού με τη μορφή πίνακα χρεολυσίων που διαλαμβάνεται στην παράγραφο 5,

[…]».

12 Κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, του νόμου 129/2010, όπως ίσχυε την 1η Ιανουαρίου 2013:

«Η χορηγηθείσα καταναλωτική πίστωση θεωρείται ότι δεν υπόκειται σε τόκους και έξοδα σε περίπτωση κατά την οποία:

[…]

d) η σύμβαση καταναλωτικής πίστης δεν μνημονεύει προσηκόντως το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο, με συνέπεια να ζημιώνεται ο καταναλωτής.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

13 Την 1η Οκτωβρίου 2015, η ΤΕ και η εταιρία Pohotovosť συνήψαν σύμβαση για τη χορήγηση καταναλωτικού δανείου ύψους 350 ευρώ, με υποχρέωση αποπληρωμής ποσού 672 ευρώ στη διάρκεια ενός έτους. Η σύμβαση αυτή προέβλεπε τόκους ύψους 224 ευρώ καθώς και «προμήθεια» ύψους 98 ευρώ.

14 Ενώ είχε συμφωνηθεί η εφάπαξ αποπληρωμή του δανείου, τα μέρη συμφώνησαν τελικά, την ίδια ημέρα, σε χρονοδιάγραμμα εξόφλησης που προέβλεπε την εξόφληση του δανείου με καταβολή δώδεκα μηνιαίων δόσεων των 56 ευρώ. Το συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο (στο εξής: ΣΕΠΕ) για δάνεια με εφάπαξ αποπληρωμή ήταν 28 %, ενώ το ΣΕΠΕ για δάνεια με αποπληρωμή σε μηνιαίες δόσεις ανερχόταν σε 281,64 %.

15 Κατά τους γενικούς όρους της εν λόγω σύμβασης, «το ΣΕΠΕ υπολογίζεται με βάση το συνολικό ποσό της πίστωσης, το ποσό της προμήθειας, τη λήξη της προθεσμίας αποπληρωμής του κεφαλαίου και της προμήθειας (με εξαίρεση τους τόκους, τα συμβολαιογραφικά έξοδα, τις συμβατικές ποινικές ρήτρες και τα λοιπά έξοδα, των οποίων η συνεκτίμηση κατά τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ απαγορεύεται από ειδική διάταξη)».

16 Η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση δεν διευκρίνιζε τους λόγους για τους οποίους οι τόκοι δεν λαμβάνονταν υπόψη κατά τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ, ούτε τους λόγους για τους οποίους το ΣΕΠΕ ύψους 28 % υπολογιζόταν αποκλειστικώς βάσει της «προμήθειας» και όχι βάσει άλλων παρεπόμενων ποσών, ειδικότερα δε βάσει των τόκων.

17 Επιπλέον, η σύμβαση δεν περιείχε κανέναν επιμερισμό των μηνιαίων δόσεων για την εξόφληση του δανείου, μεταξύ, αφενός, της απόσβεσης του κεφαλαίου και, αφετέρου, των λοιπών στοιχείων του κόστους της πίστωσης.

18 Η ΤΕ άσκησε ενώπιον του Okresný súd Humenné (πρωτοδικείου Humenné, Σλοβακία) αγωγή με αίτημα την αναγνώριση της ευθύνης της Pohotovosť για παράβαση της υποχρέωσης που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο l, του νόμου 129/2010 όπως ίσχυε την 1η Οκτωβρίου 2015.

19 Με απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2017, το δικαστήριο αυτό απέρριψε την αγωγή της ΤΕ.

20 Η ΤΕ άσκησε έφεση κατά της ως άνω απόφασης ενώπιον του Krajský súd v Prešove (περιφερειακού δικαστηρίου Prešov, Σλοβακία).

21 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι, προς εκτέλεση της απόφασης του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842, σκέψεις 51 έως 59), ο Σλοβάκος νομοθέτης τροποποίησε τον νόμο 129/2010 καταργώντας από το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο l, του νόμου αυτού όπως ίσχυε την 1η Οκτωβρίου 2015, την υποχρέωση να αναγράφεται στη σύμβαση πίστωσης «η λήξη των προθεσμιών καταβολής των δόσεων για την αποπληρωμή του κεφαλαίου, των

τόκων και λοιπών εξόδων». Η υποχρέωση αυτή αντικαταστάθηκε από την υποχρέωση που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο i, του εν λόγω νόμου, όπως ισχύει από 1ης Μαΐου 2018, να αναγράφεται στη σύμβαση πίστωσης «η περιοδικότητα των καταβολών».

22 Συναφώς, πρώτον, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι ο νόμος 129/2010, όπως ίσχυε την 1η Οκτωβρίου 2015, δεν προέβλεπε ρητώς ότι «η λήξη των προθεσμιών καταβολής των δόσεων για την αποπληρωμή του κεφαλαίου, των τόκων και λοιπών εξόδων» έπρεπε να αναγράφεται υπό μορφή πίνακα χρεολυσίων. Τροποποιώντας τον νόμο αυτόν από 1ης Μαΐου 2018, ο Σλοβάκος νομοθέτης κατάργησε την υποχρέωση αναγραφής, στο πλαίσιο σύμβασης πίστωσης, του επιμερισμού των δόσεων για την εξόφληση του δανείου, μεταξύ της απόσβεσης του κεφαλαίου, των τόκων και των λοιπών εξόδων, όχι μόνον υπό τη μορφή πίνακα χρεολυσίων, αλλά και υπό οποιαδήποτε άλλη μορφή.

23 Πλην όμως, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η ΤΕ δεν ζητούσε να επισυναφθεί πίνακας χρεολυσίων στη συναφθείσα σύμβαση πίστωσης, αλλά να υπάρχει στη σύμβαση αυτή μια αναφορά, τουλάχιστον συνοπτική, στον κατά την προηγούμενη σκέψη επιμερισμό.

24 Όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχεία η′ και θ′, και του άρθρου 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48, όπως προκύπτει από την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), το αιτούν δικαστήριο είναι της γνώμης ότι οι διατάξεις αυτές απαγορεύουν απλώς σε κράτος μέλος να προβλέπει στην εθνική του νομοθεσία την υποχρέωση να αναλύεται ο επιμερισμός των δόσεων του δανείου υπό τη μορφή πίνακα χρεολυσίων.

25 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι η μνεία του επιμερισμού των περιοδικών εξοφλήσεων μεταξύ της απόσβεσης του κεφαλαίου, των τόκων και των λοιπών εξόδων καθιστά δυνατό να ελεγχθεί με μεγαλύτερη σαφήνεια κατά πόσον οι προθεσμίες καταβολής των δόσεων αφορούν τους τόκους που θα πρέπει να περιληφθούν στον υπολογισμό του ΣΕΠΕ.

26 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή της οδηγίας 2008/48, υποχρεούται να εφαρμόσει τις διατάξεις του νόμου 129/2010 όπως ισχύει από 1ης Μαΐου 2018, στη σύμβαση η οποία αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης και είχε συναφθεί την 1η Οκτωβρίου 2015.

27 Συναφώς, με απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2018, το Najvyšší súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας) έκρινε ότι, όσον αφορά τις συμβάσεις πίστωσης που συνήφθησαν πριν από την 1η Μαΐου 2018, τα σλοβακικά δικαστήρια υποχρεούνται να ερμηνεύουν το εθνικό δίκαιο σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης για να επιτευχθεί κατ' αυτόν τον τρόπο το αποτέλεσμα που προκύπτει από τον νόμο 129/2010 όπως ισχύει από 1ης Μαΐου 2018.

28 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει την ανησυχία ότι μια τέτοια ερμηνεία των επίμαχων εθνικών διατάξεων είναι contra legem και ότι προσκρούει στην αρχή της ασφάλειας δικαίου.

29 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Krajský súd v Prešove (περιφερειακό δικαστήριο Prešov) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) α) Κατόπιν της αποφάσεως [της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)], ο Σλοβάκος νομοθέτης απάλειψε, από 1ης Μαΐου 2018, τους όρους "του κεφαλαίου, των τόκων και λοιπών εξόδων" από το άρθρο [9, παράγραφος 2, στοιχείο l, του νόμου 129/2010, όπως ίσχυε την 1η Οκτωβρίου 2015] ως στοιχεία της σύμβασης σχετικά με την αποπληρωμή της πίστωσης, καταργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο το παρεχόμενο εκ του νόμου δικαίωμα των καταναλωτών βάσει του οποίου αναγράφεται στις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης, με οποιονδήποτε τρόπο (όχι μόνο υπό τη μορφή πίνακα χρεολυσίων), ο επιμερισμός του ποσού των δόσεων αποπληρωμής της πίστωσης μεταξύ κεφαλαίου, τόκων και λοιπών εξόδων, καθώς και η κύρωση για τη μη τήρηση του δικαιώματος αυτού.

β) Μολονότι, η από 1ης Μαΐου 2018 τροποποίηση του νόμου [129/2010] κατέστησε δυνατή την ορθότερη εφαρμογή της απόφασης [της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)], γεγονός παραμένει ότι, στις διαφορές που απορρέουν από συμβάσεις οι οποίες συνήφθησαν με τους καταναλωτές πριν από την 1η Μαΐου 2018, τα [σλοβακικά] δικαστήρια [λαμβανομένης υπόψη της απόφασης αυτής του Δικαστηρίου], στηριζόμενα σε ερμηνεία σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης, εξέδωσαν αποφάσεις κατά τρόπο ώστε να επιτευχθεί κατ' ουσίαν αποτέλεσμα όμοιο με το επιδιωκόμενο από τον νομοθέτη.

γ) Υπό τις συνθήκες αυτές, το ερώτημα που υποβάλλεται στο Δικαστήριο αφορά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης στο πλαίσιο της εφαρμογής του έμμεσου αποτελέσματος των οδηγιών. Λαμβανομένου υπόψη του μεγάλου αριθμού αποφάσεων με τις οποίες τα δικαστήρια έκριναν στο παρελθόν ότι ο νόμος 129/2010 απένεμε στους καταναλωτές το δικαίωμα να προσδιορίζεται ο επιμερισμός του ποσού των δόσεων αποπληρωμής μεταξύ κεφαλαίου, τόκων και λοιπών εξόδων, υποβάλλεται το ακόλουθο ερώτημα στο Δικαστήριο:

> Επιτρέπει η αρχή της ασφάλειας δικαίου, στο πλαίσιο της πραγμάτωσης του έμμεσου αποτελέσματος οδηγίας στις οριζόντιες σχέσεις μεταξύ των ιδιωτών με σκοπό τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητάς της μέσω της εφαρμογής όλων των ερμηνευτικών μεθόδων και του εσωτερικού δικαίου, σε δικαστήριο αποφαινόμενο επί διαφοράς σχετικής με σύμβαση καταναλωτικής πίστης που συνήφθη πριν από την 1η Μαΐου 2018, να εκδώσει απόφαση η οποία επιφέρει αποτελέσματα αντίστοιχα των απορρεόντων από την τροποποίηση του νόμου που θεσπίστηκε από τον νομοθέτη, με ισχύ από την 1η Μαΐου 2018, με σκοπό την εφαρμογή της απόφασης [της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)];

Τα λοιπά ερωτήματα υποβάλλονται από το αιτούν δικαστήριο μόνον εφόσον το Δικαστήριο απαντήσει [καταφατικά] στο πρώτο ερώτημα, στοιχείο γ' […].

2) Πρέπει η απόφαση [της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842),] και η οδηγία 2008/48 […] να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία [αυτή] αντιτίθετ[αι] σε εθνική νομοθεσία η οποία απαιτεί όχι μόνο την ανάλυση των δόσεων αποπληρωμής της πίστωσης υπό τη μορφή πίνακα χρεολυσίων, αλλά και τον με οποιονδήποτε άλλον προβλεπόμενο στον νόμο τρόπο προσδιορισμό του ποσού, του αριθμού και της περιοδικότητας των δόσεων αποπληρωμής του κεφαλαίου καταναλωτικού δανείου;

3) Πρέπει η [εν λόγω] απόφαση του Δικαστηρίου να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, [πέραν] αυτών που αναφέρει σε σχέση με το κεφάλαιο, αποφαίνεται επίσης επί του ζητήματος κατά πόσον νομοθεσία κράτους μέλους που προβλέπει το δικαίωμα των καταναλωτών να αναγράφεται, σε σύμβαση καταναλωτικής πίστης, το ποσό, ο αριθμός και οι προθεσμίες καταβολής για την αποπληρωμή των τόκων και των λοιπών εξόδων βαίνει πέραν του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 2008/48; Στην περίπτωση που η [ίδια αυτή] απόφαση αφορά επίσης τους τόκους και τα λοιπά έξοδα, βαίνει ομοίως πέραν του πεδίου εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, και ιδίως του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ι', ο επιμερισμός της αποπληρωμής των τόκων και λοιπών εξόδων υπό μορφή διαφορετική από εκείνη του πίνακα χρεολυσίων;»

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

30 Με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η Pohotovosť υποστηρίζει ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι απαράδεκτα.

31 Όσον αφορά το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, η εταιρία αυτή υποστηρίζει ότι η αρχή της ασφάλειας δικαίου, στην οποία αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, άπτεται του εθνικού δικαίου, ενώ το Δικαστήριο έχει την εξουσία να ερμηνεύει μόνον το δίκαιο της Ένωσης.

32 Επιπλέον, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο και όχι στο Δικαστήριο να εκτιμήσει αν, στην υπόθεση της κύριας δίκης, το εθνικό δίκαιο μπορεί να ερμηνευθεί σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης.

33 Όσον αφορά το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, η Pohotovosť υπενθυμίζει ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση προβλέπει την αποπληρωμή του δανείου χωρίς απόσβεση του κεφαλαίου. Υπό τις συνθήκες αυτές, τα ερωτήματα που αφορούν τον πίνακα χρεολυσίων δεν έχουν καμία πρακτική σημασία για την υπόθεση της κύριας δίκης.

34 Κατά την Pohotovosť, η σλοβακική νομοθεσία δεν προβλέπει καμία κύρωση σε περίπτωση που δεν περιλαμβάνεται σε σύμβαση πίστωσης πίνακας χρεολυσίων ή ανακεφαλαιωτικός πίνακας των προθεσμιών και των όρων καταβολής χρεωστικών τόκων και περιοδικών και μη περιοδικών παρεπόμενων εξόδων. Ως εκ τούτου, τα ερωτήματα σχετικά με τον επιμερισμό κάθε περιοδικής εξόφλησης μεταξύ της απόσβεσης του κεφαλαίου, των τόκων και, κατά περίπτωση, των συμπληρωματικών επιβαρύνσεων δεν έχουν καμία πρακτική σημασία εν προκειμένω.

35 Επιπλέον, χωρίς να προβάλουν ρητώς ένσταση απαραδέκτου της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, η Σλοβακική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνουν ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, το ΣΕΠΕ που αναγραφόταν στην εν λόγω σύμβαση πίστωσης ήταν εσφαλμένο. Η Σλοβακική Κυβέρνηση θεωρεί ότι, αν το ΣΕΠΕ που αναγράφεται στη σύμβαση αυτή είναι χαμηλότερο από το πραγματικό επιτόκιο, η πίστωση δεν θα υπόκειται σε τόκους και έξοδα, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 1, του νόμου 129/2010. Υπό τις συνθήκες αυτές, η προαναφερθείσα δυσμενής έννομη συνέπεια μπορεί να επέλθει εν προκειμένω ανεξαρτήτως της ενδεχόμενης απάντησης του Δικαστηρίου στα προδικαστικά ερωτήματα.

36 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο εντός του νομικού και πραγματικού πλαισίου το οποίο έχει προσδιορίσει με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, ισχύει το τεκμήριο ότι είναι λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να μην αποφανθεί επί αιτήσεως εθνικού δικαστηρίου μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή ακόμη όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητα προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβάλλονται, καθώς και προκειμένου να κατανοήσει τους λόγους για τους οποίους το εθνικό δικαστήριο φρονεί ότι υπάρχει ανάγκη να απαντηθούν τα ερωτήματα αυτά ώστε να αποφανθεί επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του (απόφαση της 8ης Μαΐου 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

37 Στην υπό κρίση υπόθεση, το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία πράξης του δικαίου της Ένωσης, ήτοι της οδηγίας 2008/48, και, στο πλαίσιο αυτό, ζητεί διευκρινίσεις σχετικά με την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842).

38 Όσον αφορά το επιχείρημα που προβάλλουν η Σλοβακική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, ότι, εφόσον το αναγραφόμενο ΣΕΠΕ είναι εσφαλμένο, ο εθνικός δικαστής μπορεί να αποφασίσει, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση πίστωσης είναι άτοκη και μη συνεπαγόμενη έξοδα, υπενθυμίζεται ότι η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά αίτημα καταναλωτή προκειμένου να αναγνωριστεί η ευθύνη της Pohotovosť λόγω παράβασης της υποχρέωσης αναγραφής στη σύμβαση πίστωσης των υποχρεωτικών, κατά την εθνική νομοθεσία και την οδηγία 2008/48, στοιχείων. Υπό τις συνθήκες αυτές, η δυνατότητα του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί της διαφοράς να εφαρμόσει τη δυσμενή για την Pohotovosť διάταξη νόμου λόγω της εκ μέρους της εσφαλμένης αναγραφής του ΣΕΠΕ, αν υποτεθεί ότι το δικαστήριο αυτό επιβεβαιώσει ότι όντως υφίσταται τέτοια δυνατότητα, δεν σημαίνει, εν πάση περιπτώσει, ότι είναι άνευ σημασίας για την επίλυση της διαφοράς να διευκρινίσει το Δικαστήριο τις απαιτήσεις που θέτει η συγκεκριμένη οδηγία σχετικά με τα λοιπά στοιχεία τα οποία

πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνονται σε σύμβαση καταναλωτικής πίστης, καθόσον η εν λόγω οδηγία αφορά τόσο την αποπληρωμή του δανείου με απόσβεση του κεφαλαίου όσο και τις καταβολές εξόδων και τόκων χωρίς τέτοια απόσβεση.

39 Επομένως, διαπιστώνεται ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

40 Με το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν κατά πρώτον και από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχεία η' έως ι', της οδηγίας 2008/48, σε συνδυασμό με το άρθρο 22, παράγραφος 1, αυτής, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, σύμφωνα με την οποία η σύμβαση πίστωσης πρέπει να προσδιορίζει τον επιμερισμό κάθε περιοδικής εξόφλησης μεταξύ, κατά περίπτωση, της απόσβεσης του κεφαλαίου, των τόκων και των λοιπών εξόδων.

41 Προκαταρκτικώς υπενθυμίζεται, αφενός, ότι η οδηγία 2008/48 θεσπίσθηκε με τον διττό σκοπό της διασφάλισης υψηλού και ισοδύναμου επιπέδου προστασίας των συμφερόντων όλων των καταναλωτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της διευκόλυνσης της δημιουργίας αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς στον τομέα της καταναλωτικής πίστης (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Απριλίου 2016, Radlinger και Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, σκέψη 61, καθώς και της 2ας Μαΐου 2019, Pillar Securiité, C-694/17, EU:C:2019:345, σκέψη 38).

42 Αφετέρου, η υποχρέωση ενημέρωσης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48, συμβάλλει, όπως και οι προβλεπόμενες στα άρθρα 5 και 8 της οδηγίας αυτής υποχρεώσεις, στην επίτευξη των ως άνω σκοπών (πρβλ. απόφαση της 21ης Απριλίου 2016, Radlinger και Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, σκέψη 61).

43 Κατά το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο η', της οδηγίας 2008/48, η σύμβαση πίστωσης πρέπει να προσδιορίζει, κατά τρόπο σαφή και ευσύνοπτο, το ποσό, τον αριθμό και την περιοδικότητα των καταβολών που πρέπει να πραγματοποιηθούν από τον καταναλωτή και, κατά περίπτωση, τη σειρά με την οποία θα κατανεμηθούν οι δόσεις σε διάφορα τρέχοντα υπόλοιπα στα οποία εφαρμόζονται διαφορετικά χρεωστικά επιτόκια για τους σκοπούς της εξόφλησης.

44 Όπως προκύπτει από το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο θ', και παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, σε περίπτωση εξόφλησης του κεφαλαίου σύμβασης πίστωσης που έχει σταθερή διάρκεια, ο δανειστής υποχρεούται να διαβιβάσει δωρεάν στον καταναλωτή κατάσταση λογαριασμού με τη μορφή πίνακα χρεολυσίων μόνον κατόπιν αιτήματος του καταναλωτή αυτού, το οποίο μπορεί να υποβληθεί οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης.

45 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, λαμβανομένου υπόψη του σαφούς γράμματος του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχεία η' και θ', της οδηγίας 2008/48, η οδηγία αυτή δεν προβλέπει την υποχρέωση να περιλαμβάνεται στη σύμβαση πίστωσης τέτοια κατάσταση λογαριασμού, με τη μορφή πίνακα χρεολυσίων (απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, σκέψη 54).

46 Επιπλέον, κάθε μορφή διαρθρωμένης παρουσίασης του επιμερισμού έκαστης καταβολής για την εξόφληση της πίστωσης μεταξύ της απόσβεσης του κεφαλαίου, των τόκων και, κατά περίπτωση, των συμπληρωματικών επιβαρύνσεων της πίστωσης πρέπει να θεωρηθεί ως πίνακας χρεολυσίων κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο θ', της οδηγίας 2008/48.

47 Εντούτοις, αν υπάρχει καταβολή εξόδων και τόκων χωρίς απόσβεση του κεφαλαίου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 2, στοιχείο ι', της εν λόγω οδηγίας, η σύμβαση πίστωσης πρέπει να περιλαμβάνει κατάσταση των προθεσμιών και των όρων καταβολής τόκων και σχετικών περιοδικών και μη περιοδικών δαπανών.

48 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, διαπιστώνεται ότι η οδηγία 2008/48 δεν προβλέπει υποχρέωση αναγραφής υπό οποιαδήποτε μορφή, σε σύμβαση πίστωσης, του τρόπου με τον οποίο οι καταβολές στις οποίες πρέπει να προβεί ο καταναλωτής κατανέμονται μεταξύ της αποπληρωμής του κεφαλαίου, αν αποσβέννυται μέσω των καταβολών αυτών, των τόκων και των λοιπών εξόδων που οφείλονται βάσει της σύμβασης αυτής.

49 Συγχρόνως, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48, δεδομένου ότι η οδηγία περιέχει εναρμονισμένες διατάξεις, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να διατηρούν ή να εισάγουν στο εθνικό τους δίκαιο διατάξεις που παρεκκλίνουν από εκείνες που θεσπίζονται με την οδηγία αυτή.

50 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής προβαίνει σε τέτοια εναρμόνιση όσον αφορά τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται υποχρεωτικώς στη σύμβαση πίστωσης (απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, σκέψη 56).

51 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχεία η' έως ι', της οδηγίας 2008/48, σε συνδυασμό με το άρθρο 22, παράγραφος 1, αυτής, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, σύμφωνα με την οποία η σύμβαση πίστωσης πρέπει να προσδιορίζει τον επιμερισμό κάθε περιοδικής εξόφλησης μεταξύ, κατά περίπτωση, της απόσβεσης του κεφαλαίου, των τόκων και των λοιπών εξόδων.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

52 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 10, παράγραφος 2, και το άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48, όπως ερμηνεύθηκαν με την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), εφαρμόζονται σε σύμβαση πίστωσης, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία συνήφθη πριν από την έκδοση της αποφάσεως αυτής και πριν από τροποποίηση της εθνικής ρύθμισης που έλαβε χώρα προς συμμόρφωση με την ερμηνεία η οποία έγινε δεκτή στην εν λόγω απόφαση.

53 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η ερμηνεία που δίνει το Δικαστήριο σε κανόνα του δικαίου της Ένωσης διαφωτίζει και διευκρινίζει τη σημασία και το περιεχόμενο του κανόνα αυτού, όπως πρέπει ή θα έπρεπε να νοείται και να εφαρμόζεται από τον χρόνο της θέσης του σε ισχύ. Συνεπώς, ο κανόνας που έχει ερμηνευθεί κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί και πρέπει να εφαρμόζεται από τα δικαστήρια ακόμη και επί εννόμων σχέσεων που γεννήθηκαν και συστάθηκαν κατόπιν της θέσης σε ισχύ του κανόνα αυτού και πριν από την έκδοση της απόφασης επί της αίτησης ερμηνείας, εφόσον συντρέχουν κατά τα λοιπά οι προϋποθέσεις που επιτρέπουν να αχθεί ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων σχετική με την εφαρμογή του εν λόγω κανόνα διαφορά (πρβλ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Hein, C-385/17, EU:C:2018:1018, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

54 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ερμηνεύσει το εθνικό δίκαιο όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, εν προκειμένω κατά τον χρόνο σύναψης της οικείας σύμβασης, ήτοι την 1η Οκτωβρίου 2015, στο μέτρο του δυνατού και χωρίς να απαιτείται contra legem ερμηνεία, σύμφωνα με την οδηγία 2008/48, όπως αυτή ερμηνεύθηκε με την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842).

55 Συναφώς, όπως υπενθυμίζουν η Σλοβακική Κυβέρνηση και η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, δεν θα ήταν ορθή η κρίση εθνικού δικαστηρίου ότι αδυνατεί να ερμηνεύσει εθνική διάταξη σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης για τον λόγο και μόνον ότι η διάταξη αυτή έχει ερμηνευθεί παγίως κατά τρόπο που δεν συνάδει προς το δίκαιο αυτό (πρβλ. απόφαση της 17ης Απριλίου 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, σκέψη 73).

56 Η υποχρέωση αυτή σύμφωνης ερμηνείας δεν βαίνει πέρα από τα όρια που θέτουν οι γενικές αρχές του δικαίου, και ιδίως η αρχή της ασφάλειας δικαίου, πράγμα που σημαίνει ότι η εν λόγω υποχρέωση δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως έρεισμα για contra legem ερμηνεία του εθνικού δικαίου (πρβλ. απόφαση της 16 Ιουλίου 2009, Mono Car Styling, C-12/08, EU:C:2009:466, σκέψη 61). Εντούτοις, μολονότι η υποχρέωση σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας δεν μπορεί να αποτελέσει βάση για contra legem ερμηνεία του εθνικού δικαίου, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να τροποποιούν, αν παρίσταται ανάγκη, την πάγια νομολογία τους σε περίπτωση που αυτή στηρίζεται σε ερμηνεία του εθνικού δικαίου η οποία δεν συμβιβάζεται με τους σκοπούς μιας οδηγίας (απόφαση της 8ης Μαΐου 2019, Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, C-566/17, EU:C:2019:390, σκέψη 49 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

57 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, παράγραφος 2, και το άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48, όπως ερμηνεύθηκαν με την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), εφαρμόζονται σε σύμβαση πίστωσης, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία συνήφθη πριν από την έκδοση της απόφασης αυτής και πριν από την τροποποίηση της εθνικής ρύθμισης που έλαβε χώρα προς συμμόρφωση με την ερμηνεία η οποία έγινε δεκτή στην εν λόγω απόφαση.

Επί των δικαστικών εξόδων

58 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχεία η΄ έως ι΄, της οδηγίας 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, σε συνδυασμό με το άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, σύμφωνα με την οποία η σύμβαση πίστωσης πρέπει να προσδιορίζει τον επιμερισμό κάθε περιοδικής εξόφλησης μεταξύ, κατά περίπτωση, της απόσβεσης του κεφαλαίου, των τόκων και των λοιπών εξόδων.

2) Το άρθρο 10, παράγραφος 2, και το άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48, όπως ερμηνεύθηκαν με την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), εφαρμόζονται σε σύμβαση πίστωσης, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία συνήφθη πριν από την έκδοση της αποφάσεως αυτής και πριν από την τροποποίηση της εθνικής ρύθμισης που έλαβε χώρα προς συμμόρφωση με την ερμηνεία η οποία έγινε δεκτή στην εν λόγω απόφαση.

(υπογραφές)